
Vergaderjaar 2003–2004

---

29 622

Verslag van de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten over haar werkzaamheden in de laatste vijf maanden van 2003.

Nr. 1 HERDRUK¹

VERSLAG

Vastgesteld 3 juni 2004

De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft de eer verslag uit te brengen over haar werkzaamheden in 2003.

De voorzitter van de commissie
Verhagen

De griffier van de commissie
Biesheuvel-Vermeijden

---

¹ I.v.m. herstel van de opmaak.

Samenstelling van de commissie

Na de Tweede Kamerverkiezingen op 22 januari 2003 bestond de commissie uit de fractievoorzitters van de drie grootste partijen: Verhagen (CDA) (voorzitter), Bos (PvdA) en Zalm (VVD). De fractievoorzitter van de vierde grootste partij, de SP, had de Kamervoorzitter laten weten dat hij de uitnodiging om lid te worden van deze commissie niet aanvaardde. Na de tot standkoming van het kabinet Balkenende II werd Zalm(VVD) vervangen door Van Aartsen (VVD).

Beknopt overzicht van de in de verslagperiode verrichte werkzaamheden

De commissie voerde op haar initiatief op 6 maart 2003 overleg met de Minister-president en met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de activiteiten van de BVD (thans AIVD) in relatie tot de heer De Roy van Zuydewijn en HKH prinses Margarita de Bourbon de Parma.

De Minister-president en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties lichtten achtereenvolgens de kwestie toe. Reden voor een onderzoek door de BVD op basis van artikel 8 lid 2a van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 1987 naar de heer De Roy van Zuydewijn was dat er vragen waren gerezen ten aanzien van zijn integriteit, terwijl hij als mogelijk aanstaand echtgenoot van HKH prinses Margarita structureel toegang zou kunnen krijgen tot het staatshoofd en haar directe omgeving (zie Kamerstukken II, 2002/03, 28 811, nr. 1). De achtergronden van de gerezen twijfels en werkwijze en uitkomsten van het BVD-onderzoek werden in detail toegelicht. Alle aanwezige leden van de commissie waren unaniem van oordeel dat genoemde vragen een beroep op art. 8 lid 2a van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 1987 rechtvaardigden en dat het terecht was dat de bevindingen van het onderzoek door de BVD werden gemeld aan de directeur van het Kabinet der Koningin.

De commissie voerde op 13 maart 2003 overleg met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De minister heeft de commissie geïnformeerd over de internationale ontwikkelingen, met name rond Irak, en de eventuele gevolgen voor de binnenlandse veiligheidssituatie. Ook de (inter)nationale dreiging van islamitisch terrorisme kwam ter sprake.

Tenslotte besloot de commissie om een brief met bijlage van de Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties betreffende aftappen telecommunicatie d.d. 7 maart 2003 die ook gericht was aan de vaste commissie voor Economische Zaken van de Tweede Kamer aan deze commissie door te zenden met het verzoek de brief in procedure te nemen.

De commissie voerde op 25 juni 2003 overleg met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het geheime deel van het jaarverslag van de AIVD 2002. De minister gaf daarbij een toelichting over het islamitisch extremisme, Al Aqsa en AEL. Aan de orde kwamen verder onder meer de bruikbaarheid van AIVD-informatie in het strafproces, het dierenactivisme, de rekrutering van jongeren voor islamitisch terrorisme, het MKO, de activiteiten van een buitenlandse inlichtingendienst in Nederland en de samenwerking met de veiligheidsdienst op de Antillen.

Tevens werd gesproken over twee actualiteiten. Allereerst de beëdiging van twee leden van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD). De commissie was daarmee compleet. De minister gaf een nadere toelichting op de keuze van het kabinet voor een van de leden. De tweede actualiteit was de stand van zaken t.a.v. Sigint (Signal Intelligence).

De commissie voerde op 25 juni 2003 overleg met de minister van Defensie over het jaarverslag van de MID 2002. Aan de orde kwamen de

landen waarop, gelet op de militaire belangen, de aandacht gericht is. De minister gaf ook een toelichting op de samenwerking in Afghanistan en in Irak en de inzet van F 16 vliegtuigen boven Afghanistan. Ook de veiligheidsanalyse in Irak en de wijze waarop deze tot stand is gekomen kwamen ter sprake.

De commissie heeft op 21 oktober 2003 een commissievergadering gehouden naar aanleiding van een brief van de Minister-president aan de Tweede Kamer d.d. 10 oktober 2003 inzake het niet-indienen van een wetsvoorstel tot goedkeuring van het voorgenomen huwelijk van ZKH prins Johan Friso met mevrouw Wisse Smit (zie Kamerstukken II, 2003/04, 29 241, nr. 2) en het verzoek van de Minister-president om met deze commissie van gedachten te wisselen over enkele aspecten van deze kwestie die niet voor openbaarmaking in aanmerking kwamen. De commissie besloot aan dit verzoek gehoor te geven.

De commissie voerde op 22 oktober 2003 overleg met de Minister-president en met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over genoemde brief van 10 oktober 2003. De heer Bos was met kennisgeving afwezig. De Minister-president en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben, zoals was toegezegd, tegenover de commissie verantwoording afgelegd over activiteiten van de AIVD en de daarmee samenhangende operationele aspecten (zie Kamerstukken II, 2003/04, 29 241, nr. 3). De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de commissie vervolgens geïnformeerd over een onderzoek door de dienst in radicale moslimkringen.

De commissie heeft op 28 oktober 2003 opnieuw gesproken over het niet-indienen van een wetsvoorstel tot goedkeuring van het voorgenomen huwelijk van ZKH prins Johan Friso met mevrouw Wisse Smit. Tegenover de voltallige commissie hebben de Minister-president en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vervolgens desgevraagd op 31 oktober 2003 een onduidelijkheid over een operationele activiteit van de AIVD tot tevredenheid van de commissie toegelicht.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de commissie vervolgens geïnformeerd over de kennis van de AIVD met betrekking tot de gearresteerde personen die verdacht werden van betrokkenheid bij moslimterrorisme. De commissie was met de minister van oordeel dat het feit dat deze personen zijn vrijgelaten, niet impliceert dat de AIVD zijn taak niet op adequate wijze uitvoert. Ten slotte is nog een mededeling gedaan over Saoedische financiële stromannen en mogelijk daarbij betrokken NGO's.

De voorzitter van de commissie heeft op 5 november 2003 een gesprek gehad met het Presidium van de Tweede Kamer over de samenstelling van de commissie.

De Voorzitter heeft in dat gesprek zijn zorgen geuit over het draagvlak van de commissie. De leden van de CDA en de VVD fractie wilden bijvoorbeeld niet opnieuw in de situatie komen dat het derde lid van de grootste oppositiepartij om hem moverende redenen de vergadering niet zou bijwonen en dat zij dan als vertegenwoordigers van die regeringsfracties alleen het quorum zouden vormen. De Voorzitter heeft blijk gegeven van zijn voorkeur voor uitbreiding van de commissie tot 6 leden te weten de fractievoorzitters van de 4 grootste fracties en twee fractievoorzitters van de kleinere fracties, waarbij deze laatsten zelf onderling zouden moeten uitmaken wie deelneemt aan de commissie. Het getal 6 is gekozen om de kans op lekken zo klein mogelijk te houden.

De commissie voerde op 6 november 2003 een kennismakingsgesprek met de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD), bestaande uit mevrouw Michiels van Kessenich-Hoogendam, voorzitter, de leden Lutken en Fasseur en met mevrouw Wiegers, secretaris. Daarbij kwamen aan de orde de werkwijze van de CTIVD, het onderzoeksplan, het onderzoek dat de CTIVD doet op verzoek van de Tweede Kamer in aanvulling op het onderzoek van de Commissie Feitenonderzoek Veiligheid en Beveiliging Pim Fortuyn en het jaarverslag. Uitgangspunt is dat de CTIVD de rechtmatigheid toetst; de Commissie IVD is er voor de parlementaire controle. Op verzoek van de commissie werd nadere uitleg gegeven over het onderzoeksplan.

De commissie heeft op 6 november 2003 ook een commissievergadering gehouden over het functioneren van de commissie en het gesprek dat de voorzitter van de commissie op 5 november 2003 had met het Presidium van de Tweede Kamer. De commissie concludeerde dat het draagvlak van de commissie te smal is, dat het argument dat bij meer leden de kans op lekken groter wordt, onvoldoende zwaarwegend is en dat in principe alle fractievoorzitters deel kunnen uitmaken van de commissie. De commissie besloot op korte termijn hierover van gedachten te wisselen met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het hoofd AIVD. Voorts besloot de commissie om werkbezoeken aan de AIVD en het NCC te brengen en minimaal 5 maal per jaar te vergaderen, bij voorkeur éénmaal per twee maanden.

De commissie voerde op 13 november 2003 overleg met de Minister-president en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de samenstelling van de commissie IVD en het beoogde vergader-schema. In verband met de mogelijke uitbreiding van de commissie gaf de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de commissie altijd correct te zullen blijven informeren, maar hij gaf ook aan dat hij, gelet op zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van de nationale veiligheid, bij de informatieverstrekking altijd een afweging zal moeten maken tussen het belang van de nationale veiligheid en het belang van verantwoording aan het parlement.

De commissie voerde op 9 december 2003 overleg met de Minister-president en met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de uitkomsten van het nadere AIVD onderzoek naar mevrouw Wisse Smit. De Minister-president en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties brachten de commissie op de hoogte van de achtergronden en de conclusie van dit nadere onderzoek van de AIVD naar mogelijke risico's op het gebied van veiligheid en integriteit in verband met de toekomstige geregelde omgang van mevrouw Wisse Smit in de persoonlijk kring rond het Staatshoofd.

Na afloop van dit overleg beraadslaagde de commissie over de bevindingen van de Voorzitter van de commissie in Rome waar in het kader van het Europees Voorzitterschap de voorzitter van de Italiaanse commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten een vergadering voor zijn Europese collega's had georganiseerd. Op grond hiervan besloot de commissie aan het Presidium van de Tweede Kamer voor te stellen om

- * de commissie uit te breiden tot alle fractievoorzitters,
- * met in achtneming van de heersende afspraken over de geheimhouding,

- * om alleen de partijen die direct na de verkiezingen zijn aangetreden deel te laten uitmaken van deze commissie, en
- * om de mogelijkheid te scheppen om een lid van de commissie dat het vertrouwen heeft geschonden uit de commissie te zetten.

De behandeling van brieven van derden

De commissie heeft in deze periode ongeveer 50 brieven van burgers ontvangen. Een aantal vaste brieven-schrijvers vroeg opnieuw aandacht voor uiteenlopende zaken, zoals het vermoeden geschaduwd te worden door de AIVD en de CIA, een strafklacht tegen het OM, verzoeken om schadevergoeding, financiële claims, algemene klachten en een verzoek aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om het lawaai in de omgeving te stoppen. De commissie heeft de brieven van deze vaste schrijvers voor kennisgeving aangenomen.

De commissie heeft twee maal een verzoek ontvangen om een «oude» kwestie opnieuw aan de orde te stellen c.q. daarover met betrokkene een gesprek aan te gaan. Ten aanzien van beide kwesties heeft de commissie geen aanleiding gezien om op deze afgedane zaken terug te komen. Aan een brieven-schrijver die om hulp vroeg bij een inzage verzoek is de nodige informatie verstrekt.

Een brief met het verzoek om het in de Grondwet vastgelegde recht op informatie verstrekken aan te vullen met het recht op het ontvangen van informatie is doorgestuurd naar de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Een andere brief met een klacht over het niet-beantwoorden van een brief door Defensie kon door toedoen van de Nationale ombudsman worden opgelost.

Voorts heeft de commissie diverse (aan de voorzitter van de CDA-fractie gerichte) brieven over bij het OM aanhangige zaken voor kennisgeving aangenomen.

Tenslotte heeft de commissie diverse brieven ontvangen met godsdienstige teksten. Ook deze brieven zijn voor kennisgeving aangenomen.